

Władysława Szulakiewicz

Profesor Karol Klemens Poznański –
historyk oświaty i wychowania,
pedagog: (W siedemdziesiątą piątą
rocznicę urodzin)

Kultura i Edukacja nr 2-3, 191-196

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

rozwój społeczno-gospodarczy. Na rzecz tej hipotezy przemawiają wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców wschodniego i zachodniego pogranicza Polski. Hipotezy tej jednak oczywiście w pełni nie uzasadniają. Można zatem spojrzeć na recenzowaną pracę, uwzględniając bardziej ogólną perspektywę i w konkluzji powiedzieć, że może być ważnym głosem w dyskusji na temat związków tożsamości z rozwojem społeczno-gospodarczym.

Małgorzata Gajewska

Profesor Karol Klemens Poznański – historyk oświaty i wychowania, pedagog. (W siedemdziesiątą piątą rocznicę urodzin)

„Nauka jest tylko pewną postacią sumiennego życia.”

Stanisław Brzozowski

W bieżącym roku Profesor Karol Klemens Poznański ukończył 75 lat. W 2006 roku minęło także 45 lat od uzyskania przez Niego stopnia doktora, a w 2005 roku obchodził 50-lecie pracy zawodowej¹.

W okresie tym zasłużył się jako wytrawny badacz, pedagog i organizator życia naukowego. Podkreślić trze-

ba, że wszystkie te obszary Jego działalności uzupełniają się nawzajem.

Biografia Profesora jest pod wieloma względami wyjątkowa, trudna i nietypowa, ale i zarazem typowa, znamienna, jak biografie osób, którym dane było doświadczyć koszmaru II wojny światowej, a następnie przeżyć wszystko to, co niesło życie społeczno-polityczne i kulturalne w Polsce w II połowie XX wieku².

Urodził się 14 lutego 1931 roku w Żarkach, w powiecie zwierzciańskim, należącym do województwa kieleckiego³. Do szkoły powszechnej uczęszczał w rodzinnej miejscowości. Kiedy wybuchła wojna, Żarki znalazły się w Generalnym Gubernatorstwie. Jak wspomina Profesor, wówczas zapanował terror⁴. Po zajęciu budynku szkoły przez Niemców nauczanie odbywało się w pomieszczeniach zastępczych, bez własnych sprzętów, biblioteki i pomocy naukowych.

Często zamiast lekcji zbieraliśmy i suszyliśmy ziola albo pracowaliśmy w polu przy pielieniu, okopywaniu, żniwach i kopaniu rowów przeciwcołgowych – wspomina Profesor⁵.

Szkołę średnią ukończył także w rodzinnym mieście, tj. w Gimnazjum i Liceum Koedukacyjnym im. Tadeusza Kościuszki⁶. Studia wyższe podjął w 1950 roku na Katolickim Uniwersytecie Lu-

² Profesor niezwykle interesująco opisał czasy swego dzieciństwa i młodości w swoich wspomnieniach. Do tego pokolenia historyków wychowania obok Profesora K. Poznańskiego należy zaliczyć Profesora Józefa Miąso i Stanisława Litak. Obydwaj studiowali na KUL-u historię. J. Miąso odbył na KUL-u w l. 1950–1953 studia historyczne I stopnia, S. Litaka uzyskał w 1956 roku magisterium

³ Rodzeństwo Profesora: Jerzy, Jan i Dorota.

⁴ Wspomnienia.

⁵ Ibidem.

⁶ Do szkoły średniej miał iść do Częstochowy. Jednak władzom miasta Żarek i rodzicom udało się założyć gimnazjum i liceum. Sporo informacji biograficznych [w:] K. Poznański, *Pierwsze lata Państwowego Gimnazjum i Liceum Koedukacyjnego im. Tadeusza Kościuszki w Żarkach (1945–1949)*, Żarki 2000.

¹ Tekst został opracowany na podstawie materiałów (Autoreferat, Wspomnienia – autobiografia, wykazy publikacji, odpisy różnych dokumentów) uzyskanych od Prof. K. Poznańskiego – materiały w posiadaniu autorki, oraz K. Poznański, *Pierwsze lata Państwowego Gimnazjum i Liceum Koedukacyjnego im. Tadeusza Kościuszki w Żarkach (1945–1949)*, Żarki 2000 i publikacji naukowych.

belskim. Studia humanistyczne, a zwłaszcza pedagogiczne nie były marzeniem przyszłego Profesora. Marzył o studiach technicznych na Politechnice Poznańskiej, na Wydziale Budownictwa Lądowo-Wodnego, gdzie w 1950 r. złożył dokumenty. Nie został dopuszczony do egzaminu wstępnego zapewne z tego powodu, pisze we wspomnieniach Profesor, że „byłem synem kapitalisty, prywatnej inicjatywy, a więc człowiekiem obcym klasowo, nie zasługującym na studia w państwowej uczelni”⁷. We wrześniu 1950 roku złożył dokumenty na KUL, gdzie dziekanem był wówczas Aleksander Kossowski, profesor historii. Przyszły student – K. Poznański – mógł wówczas jeszcze wybrać następujące kierunki studiów: filologię, historię lub historię sztuki, filozofię chrześcijańską lub pedagogikę. Wybrał pedagogikę⁸. W czasie studiów uczestniczył w wykładach: ks. prof. Józefa A. Pastuszki, ks. prof. Mieczysława Dybowskiego (obydwaj wykładali psychologię), ks. prof. Józefa Kellera (wykłady z etyki), prof. Stefana Świeżawskiego (wykłady z filozofii), prof. Stefana Kunowskiego (wykłady z pedagogiki), prof. Jana Dobrzańskiego (wykłady z historii wychowania) oraz w zajęciach z historii profesorów: A. Kossowskiego, Mieczysława Żywczyńskiego, Andrzeja Wojtkowskiego⁹. Po II roku studiów, gdy przyszedł czas wyboru seminariów, wybrał dwa: u prof. S. Kunowskiego i prof. J. Dobrzańskiego. W ostateczności poświęcił się

⁷ W tym czasie został wcielony do Ochotniczej 37 Brygady „SP” i do końca sierpnia budował Nową Hutę.

⁸ O swojej decyzji związanej z wyborem studiów pisze tak: „Koledzy, jakich poznałem, mówili mi, że są to dobre studia, bo zajęcia organizowane są głównie w godzinach popołudniowych, więc można pracować. Był to dla mnie ważny czynnik, gdyż zdawałem sobie sprawę, że nie bardzo mogę liczyć na pomoc finansową domu”. Profesor zarabiał na utrzymanie, m.in. udzielając korepetycji.

⁹ Wracając wspomnieniami do okresu studiów na KUL-u podkreślał, iż wielki nacisk położony był na samodzielne studia i znajomość literatury przedmiotu. Warto także zauważyć, że ówczesne studia na kierunku pedagogika dawały solidne przygotowanie historyczne.

studiowaniu historii wychowania u Profesora J. Dobrzańskiego¹⁰, pod jego kierunkiem przygotował też prace magisterską¹¹. Czasy studiów, a zwłaszcza seminarium u prof. J. Dobrzańskiego wspomina tak:

Szczególnie silnie emocjonalnie przeżywałem seminaria u prof. Dobrzańskiego, które skupiało studentów z III, IV, a nawet V roku studiów. Toczyły się na nim autentyczne dyskusje naukowe. Profesor doskonale je aranżował i czuwał, by dyskusja nie schodziła na boczne tematy. Zwykle każdemu pomagał w dotarciu do najcenniejszych opracowań i udzielał konsultacji. Kiedy przed świętami wielkanocnymi w 1953 r. wystąpiłem z referatem o szkolnictwie jezuickim, rzucili się na mnie niemal wszyscy uczestnicy, bo ja w dużej mierze wykorzystywałem niezbyt przychylnie jezuitom pamiętniki Wybickiego. Dyskusja była trudna... Profesor taktycznie przerwał ją i przełożył na po świętach, za dwa tygodnie. Miałem więc oddech. Dosłownie całymi dniami siedziałem w bibliotece i przygotowywałem się do obrony swoich tez. I udało się dzięki dyskretnemu wsparciu Profesora¹².

Związki K. Poznańskiego z mistrzem odnowiły się w czasie pracy na UMCS.

¹⁰ Jan Dobrzański (1901–1997) uczeń Stanisława Łempickiego. Studiował na UJK, gdzie w 1932 roku uzyskał stopień doktora. W 1946 roku habilitował się na KUL-u w zakresie historii oświaty i szkolnictwa. W uczelni tej kierował Katedrą Historii Szkolnictwa i Wychowania, sprawował też funkcję prorektora (1951–1954). W latach 1956–1972 pracował na UMCS w Lublinie, gdzie wcześniej (1947–1950) prowadził wykłady zlecone. Pełnił tam wiele funkcji, m.in. kierownika Katedry Historii Oświaty i Wychowania (1957–1970), dziekana Wydziału Humanistycznego (1958/59), prorektora (1959–1962 oraz 1967), a od 1970 roku Kierownika Zakładu Pedagogiki w Instytucie Nauk Pedagogicznych i Filozoficznych UMCS. W roku 1969 otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. We wrześniu 1972 roku przeszedł na emeryturę. Był także zatrudniony, po „przełomie październikowym”, w Pracowni Dziejów Oświaty PAN.

¹¹ Profesor pracę seminaryjną poświęcił zagadnieniu generalnych wizytatorów KEN, a tematem Jego pracy magisterskiej były dzieje szkoły elementarnej w Kazimierzu Dolnym.

¹² Wspomnienia Profesora Karola Poznańskiego.

W 1961 roku doktoryzował się pod kierunkiem prof. Jana Dobrzańskiego. Z kolei 11 lat później uzyskał stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy pt. *Reforma szkolna w Królestwie Polskim w 1862 r.*¹³ Recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli profesorowie: Jan Dobrzański, Ryszard Wroczyński i Rafał Gerber. Tytuł profesora nadzwyczajnego nauk humanistycznych otrzymał w 1986 roku, a od 1991 roku jest profesorem zwyczajnym.

W związku z prowadzonymi badaniami kilkanaście razy wyjeżdżał do archiwów w Rosji (Moskwy, St. Petersburga). Odbił też kilka staży naukowych, wyjeżdżał na uniwersytety do: Bratysławy i Ołumuńca, Debreczyna na Węgry, Jassi w Rumunii, Lecce we Włoszech, Poczdamu i Chemnitz w Niemczech.

Jak już wspomniano, jest czynny zawodowo od ponad 50 lat. W latach 1955–1962 i 1969–1984 pracował w UMCS w Lublinie¹⁴. W UMCS pełnił funkcje kierownika Wyższego Studium Nauczycielskiego, kierownika Zakładu Historii Wychowania i Pedagogiki Porównawczej, a dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii przez 11 lat. W tym czasie Wydział uzyskał prawa do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego w zakresie pedagogiki. W latach 1962–1968 był adiunktem w Pracowni Dziejów Oświaty kierowanej przez Ł. Kurdybachę¹⁵. Od 1984 roku związany jest

z Wyższą Szkołą Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie (obecnie Akademia Pedagogiki Specjalnej), w której trzykrotnie pełnił funkcję rektora¹⁶. W uczelni tej jest kierownikiem Katedry Podstaw Pedagogiki i Historii Wychowania. Ponadto pełnił funkcję kierownika Zakładu Historii Kultury Fizycznej i Olimpizmu w Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Po przeniesieniu do Warszawy nie zerwał kontaktów z Lublinem, bowiem jak wspomina: „miałem tam swoje wspaniałe seminarium doktoranckie (15 doktorów i 5 magistrów) i seminarium magisterskie”.

Profesor jest członkiem kilku komitetów redakcyjnych, m.in.: „Chowanny”, „Przeglądu Historyczno-Oświatowego”, „Archiwum Dziejów Oświaty”, „Lubelskiego Rocznika Pedagogicznego”. Ponadto należy do kilku towarzystw naukowych: Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego. Jest członkiem założycielem Towarzystwa Historii Edukacji, a od 2005 jego prezesem. Od 1984 roku jest członkiem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN i przewodni-

¹³ Recenzentem wydawniczym pracy był prof. Stefan Kieniewicz.

¹⁴ Wiele informacji o pracy Profesora na UMCS patrz: K. Poznański, *Geneza i pierwsze lata Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS w Lublinie. Kalendarium przeobrażeń strukturalnych i organizacyjnych w latach 1971–1984*, Lubelski Rocznik Pedagogiczny, t. XVI 1994, s. 9–41.

¹⁵ Ł. Kurdybacha wystawił odchodzącemu z Pracowni dr. K. Poznańskiemu taką oto opinię: Kierownictwo Pracowni Dziejów Oświaty PAN stwierdza, że dr Karol Poznański był zatrudniony w Pracowni na stanowisku adiunkta od dnia 2 marca 1962 do dnia 29 lutego br. W ciągu całego czasu pracy odznaczał się wzorcową postawą ideową, wielką pracowitością i wybitną sumiennością w wypełnianiu wszystkich obowiązków. Dzięki

tym zaletom połączonym z wyraźnymi zdolnościami do pracy badawczo-naukowej opublikował w tym czasie 9 rozpraw w czasopismach naukowych, 4 recenzje oraz oddał w ubiegłym roku do druku w Wydawnictwie Polskiej Akademii Nauk obszerną, liczącą ponad 22 arkusze wydawnicze rozprawę habilitacyjną pt. *Reforma szkolna w Królestwie Polskim w 1862 roku*. Dr Karol Poznański odchodzi z Pracowni na własną prośbę.

¹⁶ O trzeciej kadencji na stanowisku rektora Prof. K. Poznański napisał: „Trzecią kadencję jako rektor skoncentrowałem na nowej inwestycji. Przygotowaliśmy plan budowy głównego obiektu dydaktycznego (6 kondygnacji), z trzema dużymi salami wykładowymi (aulami) i całym zapleczem do władz uczelni. Najpierw szła walka o plac, o zapis rejentalny, bo dotąd uczelnia nie miała stosownego aktu notarialnego. Żeby ruszyć budowę z własnych środków Uczelni przeznaczaliśmy 5 mln zł na tę inwestycję... W 2000 roku budowa ruszyła. Dziś jest gotowa! Drugą sprawę, przejętą zresztą po moim poprzedniku, rektorze K. Pospieszylu, były starania o przekształcenie wyższej szkoły w akademię... W 2002 roku Sejm podjął stosowną ustawę”.

czącym Zespołu Historii Wychowania (do 2002 roku), członkiem Rady Programowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w kadencji 1999–2002, zaś od 1985 roku przewodniczącym podzespołu naukowo-dydaktycznego pedagogiki specjalnej w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Specjalnego oraz członkiem Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych (od 1999 r.).

* * *

W swoich zainteresowaniach naukowych Profesor Poznański koncentruje się na zagadnieniach dziejów oświaty i wychowania w Polsce od czasów Komisji Edukacji Narodowej po współczesność. W licznych publikacjach Profesora ukazane zostały w szczególności problemy ustroju i organizacji szkolnictwa na ziemiach polskich pod zaborem rosyjskim, rozwój polskiej myśli pedagogicznej oraz różne aspekty polityki oświatowej caratu w Królestwie Polskim, ze szczególnym uwzględnieniem Lubelszczyzny.

Wieloletnie prace badawcze Profesora Poznańskiego zaowocowały sporym dorobkiem, na który składają się: monografie, wiele znaczących artykułów, studiów i szkiców, wydawnictwa źródłowe i recenzje. Wśród prac monograficznych należy wymienić wspomnianą już książkę pt. *Reforma szkolna w Królestwie Polskim w 1862 roku* (1968) i *Szkoły im. Augusta i Juliana Vetterów w Lublinie 1902–1975* (1985)¹⁷.

Do znaczących prac w Jego bibliografii powstałych w ostatnich latach należy: trzypięciotomowe wydawnictwo (opublikowane w latach 2001 t. 1 i 2 oraz 2004 t. 3, liczące w sumie 648 stron) pt. *Oświata i szkolnictwo w Królestwie Polskim 1831–1869. Lata zmagania i nadziei*, t. 1: *Przebudowa systemu szkolnictwa i wychowania w Królestwie Polskim w latach 1831–1839*; t. 2: *Szkoły rzemieślniczo-*

dzienne, t. 3: *Polityka oświatowa caratu w latach 1834–1861*¹⁸. Publikacje te są pewnego rodzaju ukoronowaniem Jego badań nad dziejami oświaty w Królestwie Polskim i przyniosły Mu nagrodę indywidualną MENiS, którą otrzymał w 2002 roku.

Profesor jest autorem wielu opracowań o charakterze biograficznym zamieszczanym w wydawnictwach zbiorowych i Polskim Słowniku Biograficznym oraz Encyklopedii Warszawy i „Nowej Szkole”.

W dorobku Profesora znajduje się także kilka szkiców poświęconych zagadnieniom rozwoju polskiej historii wychowania jako dyscypliny naukowej. Są to m.in.: *Zespół Historii Wychowania* (1988); *Historia wychowania. Stan obecny i kierunki rozwoju* (1995), *Potrzebne są nowe inicjatywy badawcze w zakresie historii wychowania* (1998), *Działalność naukowa Zespołu Historii Wychowania Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN* (2003). Ponadto zabierał głos w sprawie kształcenia kadry naukowej w zakresie historii wychowania oraz przygotowania podręczników do nauczania tego przedmiotu na poziomie akademickim.

Ma także udział w przygotowaniu wydawnictw podręcznikowych do historii wychowania. Przypomnieć warto, że w latach 1962–1968 jako adiunkt w Pracowni Dziejów Oświaty należał do grona współautorów przygotowujących podręcznik akademicki *Historia wychowania*, pod redakcją Łukasza Kurdybachy¹⁹, a następnie *Historia wychowania wiek XX*, pod red. Józefa Miąso²⁰. Nie

¹⁸ Recenzja t. 1 i 2 autorstwa J. Miąso: Rozprawy z Dziejów Oświaty, t. XLII 2003, s. 201–202.

¹⁹ *Historia wychowania*, Ł. Kurdybacha (red.), t. II, Warszawa 1967, rozdziały: Jan Henryk Pestalozzi, Losy szkolnictwa polskiego na ziemiach zaboru pruskiego, Myśl pedagogiczna Bronisława Trentowskiego, Szkolnictwo i wychowanie w Królestwie Polskim na początku drugiej połowy XIX w., Walka o polskość oświaty na Górnym Śląsku.

²⁰ Podaję wg wydania trzeciego: *Historia wychowania wiek XX*, J. Miąso (red.), t. 1, Warszawa 1984, rozdziały: *Rozwój oświaty przed I wojną światową* (z J. Miąso), *Rozwój szkolni-*

¹⁷ Recenzja pracy: Rozprawy z Dziejów Oświaty, t. XXX, 1985, s. 226–228.

sposób nie wspomnieć, że opublikował też w wersji elektronicznej swoje wykłady z historii wychowania²¹. Treść i forma zaprezentowanych wiadomości z dziejów oświaty i wychowania – w ogłoszonej wersji internetowej – zaświadcza o ogromnej wiedzy jej autora i zdolnościach syntezy²². Przygotował także do druku rozdział pt. *Szkoła i wychowanie na ziemiach polskich w okresie zaborów*, do podręcznika *Historii wychowania* redagowanego przez Danutę Drydę.

Ważnym obszarem twórczości naukowej jest działalność edytorska, warto przywołać zwłaszcza dwa wybory źródeł: *Walka caratu ze szkołą polską w Królestwie Polskim 1831–1870* (1993) oraz *Natalia Han-Igłewicz. Pisma, szkice, artykuły, rozprawy* (1995).

Dopełnieniem twórczości naukowej są prace redakcyjne, wśród nich m.in.: *Stan i potrzeby badań nad oświatą i wychowaniem w Królestwie Polskim w latach 1815–1915*, współred. R. Kucha (1989); *Oświata, szkolnictwo i wychowanie w II Rzeczypospolitej* (1991), *Tradition und Trends der polnischen Sonderpädagogik*, hrsg. Bachmann W., Eckert U., K. Poznański (1991), *Pedagogika specjalna w Polsce. Wybrane zagadnienia z przeszłości i współczesności oraz tendencje rozwoju*, red. U. Eckert i K. Poznański (1992).

Wszystkie publikacje naukowe Profesora podbudowane są solidnymi badaniami źródłowymi, archiwalnymi i bibliotecznymi. Problemy pedagogiczne i oświatowe osadzone na tle społecz-

ctwa wyższego w latach 1918–1932, *Ustawa o szkołach wyższych z 15 marca 1933 roku* (z S. Mauersbergiem), *Szkolnictwo polskie po reformie*.

²¹ Jest to kurs wykładów z historii wychowania dla studentów APS, liczący 317 stron. Zob. <http://www.aps.edu.pl/index.php/fun=808>. Opublikował też w wersji elektronicznej repetytorium z historii wychowania.

²² Wykładów Prof. K. Poznański z historii wychowania można także słuchać w programie telewizyjnym EDUSAT. Konspekty wykładów i wykłady liczące 330 stron patrz: www.wssuczelnia.edu.pl

no-politycznym i kulturalnym epoki. Bezspornie Profesor jest najwybitniejszym znawcą dziejów oświaty w Królestwie Polskim. Lektura Jego publikacji wskazuje, iż można znaleźć w nich odpowiedzi na szereg istotnych problemów ważnych z punktu widzenia historii oświaty i kultury polskiej. Są to m.in.: 1. Polityczne i społeczno-ekonomiczne uwarunkowania rozwoju oświaty, 2. Polityka oświatowa, 3. Polskie reformy oświatowe, 4. Rola szkoły w rozwoju społeczeństwa i inne. W sumie dziejopisarstwo Profesora K. Poznańskiego spełnia jedno ważne zadanie, które Gottfried Wilhelm Leibniz ujął następująco: „Głównym zadaniem dziejopisarstwa – podobnie jak i poezji – jest uczyć cnoty i mądrości przez pokazywanie przykładów”. Publikacje Profesora wskazują ważne przykłady rozwiązań edukacyjnych w przeszłości.

Podkreślić trzeba i to, że Jego badania są przykładem badań regionalnych. W pewnym sensie, zarówno w zakresie problematyki (historia szkolnictwa), jak i niektórych zasad metodologii badań, nawiązuje do swego mistrza Profesora Jana Dobrzańskiego.

* * *

Praca każdego profesora wyraża się w nauczaniu, niejako wymaga nauczania. Bez niego jest jakby „niepełnowartościowa”, gdyż pozbawiona efektów, którymi są dobrze wykształceni uczniowie – dojrzały i ukształtowany studenci, magistry czy wypromowani doktorzy. Działalność Profesora w tym zakresie jest niezwykle wszechstronna i bogata. Jako nauczyciel akademicki, rektor, promotor prac był i nadal jest niezwykle zaangażowany w proces kształcenia.

Do roku 2000 wypromował ponad 400 magistrów²³. W Autoreferacie o swoich seminariach

²³ K. Poznański, *Pierwsze lata Państwowego Gimnazjum i Liceum Koedukacyjnego im. Tadeusza Kościuszki w Żarkach* (1945–1949), s. 6.

magisterskich napisał: „Na seminariach magisterskich studenci od szeregu lat podejmują tematy głównie z historii szkolnictwa i w oparciu o materiały archiwalne”²⁴. Profesor ma duży wkład w kształceniu kadry naukowej. Do 2004 roku wypromował 21 doktorów, był recenzentem dorobku i rozpraw habilitacyjnych 18 osób. Uczestniczył jako recenzent w 24 przewodach doktorskich. Recenzował również 12 wniosków do tytułu profesora²⁵. Warto podkreślić, że czterech spośród wypromowanych przez Profesora doktorów habilitowało się, a 1 uzyskała tytuł profesora²⁶.

* * *

Profesor Karol Poznański na trwałe wpisał się w dorobek polskiej historii oświaty i wychowania swoimi publikacjami. Zapisał także swoją kartę w historii nauki polskiej działalnością organizacyjno-naukową. Trzeba to mocno podkreślić, że znaczną część Jego aktywności zawodowej zajęła działalność organizacyjno-naukowa²⁷. Zaangażowanie twórcze i wkład w rozwój polskiej historii oświaty i wychowania Profesora Poznańskiego jest niepodważalne. A połączenie roli badacza i nauczyciela, Człowieka Mądrego i Życzliwego – tak zawsze widoczne w spotkaniach z Nim – określa istotę Jego osobowości i działalności²⁸. Cechuje Go

²⁴ Autoreferat.

²⁵ Są to dane do 2005 roku.

²⁶ Do wypromowanych przez Profesora doktorów należy m.in.: Czesław Kępski, Adam Winiarz, Ryszard Kucha.

²⁷ Profesor jednak czasu poświęconego na wypełnianie różnych funkcji nie odczuwał jako „ciężaru”. Przekonałam się o tym, pisząc sprawozdanie o rozwoju historii wychowania w latach 1995–2004, w którym po analizie danych chciałam umieścić stwierdzenie, że „historycy wychowania mają szczęście do pełnienia funkcji w nauce” i trzeba to brać pod uwagę, oceniając dorobek pisarski. Wówczas Profesor stwierdził, że to spostrzeżenie nie jest konieczne, gdyż każdy w swoim życiu może wybierać!

²⁸ Profesora Karola Poznańskiego spotkałam osobiście osiemnaście lat temu, w 1988 roku, podczas Ogólnopolskiej Sesji Naukowej w Lublinie, zorganizowanej przez Zespół Histo-

niezwykła kultura osobista, otwartość i pogoda ducha. A w siedemdziesiątą piątą rocznicę urodzin Profesora, my wszyscy – historycy wychowania, życzymy, aby nadal, tak jak dotychczas, potwierdzał zasadę zawartą w sentencji Hermanna Hessego: „Im dojrzałszy człowiek, tym młodszy”.

Władysława Szulakiewicz

rii Wychowania Komitetu Nauk Pedagogiczny PAN, którego był przewodniczącym oraz Zakłady Historii Wychowania UMCS w Lublinie i WSPS w Warszawie. Ten pierwszy, „zastany wówczas przeze mnie wizerunek” Profesora pozostał mi w pamięci do dzisiaj. Profesor był ujmująco życzliwy, kulturalny, mądry. I co najważniejsze, ten obraz Profesora utrwalał się niezmiennie przez następne lata podczas mojego uczestnictwa w różnych inicjatywach naukowych.